

40 năm sau mọt cuộc bïi phï n

Tác Giả: Nguyï n Vy-Khanh

Chúa Nhật, 30 Tháng 10 Năm 2011 04:40

Vïi tï cách hïu sinh và nghiïp-dï nghiïn cïu lïch-sï, chúng tôi xin có mọt sï nhï n xét vï biï n cï lïch-sï và chính-trï 1-11-1963 đã xï y ra 40 năm trï c,

mong đï c giï xem đây là nhï ng gïp ý hïï ng vï tïï ng lai hï n là tranh luï n hï n thiï t và biên khï o lïch-sï .

1. Trï c hï t, cuï c đï o-chánh 1-11-1963 nói chung là mọt vï bïi-phï n có tính toán và vì quyï n lïi (1) phe nhóm cá nhân hï n là quïc-gia, cïa mọt sï sĩ quan cao cïp trong đó phï n lï n là thành phï n đã đï c ngïï i Pháp đào tï o. Xï y ra nhï ò mọt sï thuï c đï a ò Phi châu mà tình trï ng còn mãi đï n nay! Cuï c đï o-chánh 1-11 thêm mọt lï n chï ng minh và làm nïi bï t cái não trï ng (mentality) phï n trï c, hai lòng và cái não-trï ng phï c tùng ngoï i bang cïa mọt sï ngïï i Viï t Nam . Ngay hai đï ng viên Cï n Lao đã phï n là tïï ng Tôn Thï t Đïnh và đïi tá Đï Mïu: ông Đïnh, “con cï ng cïa chï đï”, ngày 25-10 trï c đï o-chánh, đã xin cïi tï chính phï và cho ông chï c bï-trïï ng Nïi-Vï nhï ng bï tï chïi (ông Trï n Văn Đôn thì mong đï c chï c bï trïï ng Quïc-Phòng) ngoài ra ông mang thêm mïc cï m tï n công các chùa đêm 21-8-63 và bï ông Nhu khiï n trách hï p báo nói tïï ng Pháp bïi và cho đi nghiï Đà-Lï t, còn đïi tá Đï Mïu theo đï o-chánh vì tï c đã không đï c lên tïï ng trong khi bï n ông (cùng trình đï nhï ông) đï c đeo sao. Sau ngày 2-11-1963, lon tïï ng tá đï c gï n thoï i mái, cï tï gï n, có ngïï i (tïï ng Đï Cao Trí) phï i khiï u nïi và rïi dù vï a mïi lên lon chï a đï y tháng cũng đï c thêm mọt lon nïa! Thï i Trï nh Nguyï n và phân tranh Gia Long - Tây Sï n đï c tái đï n trên mï nh đï t nhiï u ngàn năm văn hiï n đó! Nhï ng não trï ng đáng buï n đó, tïï c thay, hãy còn hiï n diï n sï ng đï ng trong cï ng đï ng ngïï i Viï t hïi-ngoï i!

2. Cuï c đï o-chánh này nay nhìn lïi thï y rõ là mọt mïu đï chï ng phá nhï ng nï n tïï ng cùng tï tïï ng dân-chï cïa mọt nï n Cï ng Hoà (République) non nï t 9 năm. Cá nhân mọt sï tïï ng tá đï o-chánh đã phï n chï , phï n thï y, phï n đï ng trïï ng, nhï ng toàn thï nhï ng ngïï i liên hï xa gï n vïi đï o-chánh đã phï n bïi chính thï dân chï . Chï đï Ngô đïnh Diï m vào 2, 3 năm cuï c òi có thï bï t đï u mọt lòng dân vì tï ra đï c tài, đïi lï p bï tù, cï bï chï t oan, đï ng ý, nhï ng đïi lï p ò Viï t Nam ta cï nhï m lï t đï chính quyï n hï p pháp, cï mọt sï ng mọt chï t, mà không chï p nhï n

trò chïi dân chï. Nïu tranh đïu chính-trï nhï ð các nïïc Tây phïï ng thì ðã không đïa đï n nhï ng hïu quï ðó. Vï ði tï t cï nhï ng ngïïi bï chính quyï n bï t (sinh viên, hïc sinh, phï t tï, chính-trï gia, cï nhï ng ngïïi bï bï t sau vï ðï o-chánh 11-11-1960 chï ra tòa) đïu ðã đïï c Hïi đï ng cách-mï ng thï tï do - nhï ng bï t tù ði mï t sï cao cï p cï a chính quyï n vï a bï ðï o-chánh, có ngïïi sau sï bï xï tï! Xét vï toàn bï nguyên nhân ðïa đï n cuï c ðï o-chánh 1-11, yïu tï tôn giáo chï là cái cï, mï t cï có tï chï c chï không tï bï c phát và “pháp nï n” chï xï y ra ð mï t sï nïi có đïu não phe Phï t giáo chính-trï!

3. Nïu phïi nói đï n Chính Nghĩa, Chính Danh, thì nhìn chung, ðã bï phe ðï o-chánh và đï ng minh Mï xem thïï ng. 1-11-1963 là mï t cuï c ðï o-chánh nghĩa là phá ðï Chánh đï phï Tà hoïc tï o-dï ng mï t Chánh khác không thï Chánh bï ng cái Chánh do dân chï tï o nên, vì dù gì thì chính quyï n đï nhï t cï ng-hòa là mï t cï cï u hï p hiï n, hï p pháp và tïï ng đïi có chính nghĩa! Ngay sau khi chï c chï n anh em tï ng-thï ng Ngô ðình Diï m ðã chï t, chiï u 2-11-1963, ð y Ban Cách-mï ng (2) ðã ra Quyï t nghï sï 2 ngï ng áp ðï ng Hïi n Pháp 26-10-1956! Có ngïïi đïi “ðï o-chánh” thành “cách-mï ng” thì cũng chï ng thï y cách-mï ng gì hï n vì cũng tï ng ð y nhân vï t, tï thï tïï ng Nguyï n Ngï c Thï ðï n các tïï ng nhiï u sao trong Hïi đï ng Cách-mï ng đïu ðo quân đïi (và công an) thï c dân Pháp ðào luyï n, và cũng chï ng có lý-thuyï t cách-mï ng gì mï i! Nhï ng ngïïi làm ðï o-chánh tï cho có chính-nghĩa dù không tôn trï ng trï t tï, dân chï, cï nhï ng ngïïi làm ðï o-chánh 11-11-1960 trïï c ðó. Có ngïïi phê phán ông Ngô ðình Diï m “ï t ð ng”, “phï n” cï u hoàng Bï o Đïi là ngïïi ðã bï nhiï m ông làm thï -tïï ng, có ngïïi còn nhân danh phong hoá Nho giáo hoïc dân tï c. Chúng tïi nhìn thïi ðó nhï mï t thïi Trï nh Nguyï n và Gia Long-Tây Sï n: thì Quang Trung cũng ðã nhï n ði vua Lê Hïi n Tông phï Lê ðiï t Trï nh và còn ðïï c gï công chúa Ngï c-Hân cho, mà rïi sau quï n thï n vua Lê bï ông rïï t sang Tàu. Thï nï a sï cũng ghi rï ng anh em Tây Sï n nhï n phï c tùïng chúa Nguyï n, chï cï t ðï t quyï n thï n Trïï ng Phúc Loan thôi, mà rïi thành Phú Xuân ðã bï anh em Tây Sï n ðï t cháy, còn quï n thï n Chúa Nguyï n phïi bï chï y vô Nam. Thï nï a, thïi ðiï m tháng 6 và 7 năm 1954 là lúc chiï n-tranh Viï t-Pháp lên cao ðï, khï ng hoï ng chính-trï (chính-phï Bï u Hïi không ðïï c lâu), xï hïi băng hoïi và miï n Nam thì thï p nhï sï quân. Cï u hoàng Bï o Đïi dù là quï c trïï ng nhï ng không hï ðï ng viï c, chï giïi trí riêng vïi hï u thuï n (và tiï n bï c, bï ng ðï c) cï a các sï quân. Bï o Đïi ði do ngïïi Pháp ðï t ð chï c quï c trïï ng, nên trï ng cï u dân ý và Hïi n Pháp 26-10-1956 không phïi là mï t bïï c ðïu dân chï ðï y sao? Trong hoàn cï nh bï t an hï u thï chiï n và thuï c ðïa ðó, làm thï tïï ng ðâu phïi ðï (trïï c ðó mï y năm thï tïï ng BS Nguyï n Văn Thïnh ðã phïi tï sát!). Chính nhï ng ngïïi pro-Bï o Đïi ð Pháp lúc ðó ðã nhï n xét nhï LM Cao Văn Luï n nhân chï ng ghi ði trong hïi ký cï a ngài:” Bï o Đïi ðïa Ngô ðình Diï m ông Diï m vï Viï t Nam là ðï ðï t cháy tïï ng lai chính-trï cï a ông mà thôi!” (3). Thành quï và sï thï c ðï ch-sï ðã hiï n nhiên, viï t ðï ch-sï là ðï ng ð tï ng thï và cân nhï c phïi-trái, sao ði có ngïïi ði soi móc chi tiï t thïi phï ng cho to, mà ði làm mï t cách thiên vï hoïc giï ðïi, ðï o ðï c giï ? Tiï n ðây chúng tïi xin mï ðïu ngoï c nói thêm là ðïi vïi cuï c chiï n-tranh vï a qua (1954-1975), giïi viï t lách trong nïïc và mï t phï n ð hïi-ngoïi ðã nhï n ra rï ng chï ng có chính nghĩa nào hï t nïu xét cho cùng. Tï t cï chï là cïï ng ðïï u, và hai bên ðïu là công cï cho nhï ng “lý-tïï ng” ðïi chï i nhau. Và vì không có chính nghĩa (dù có chính-ðáng) nên cũng ðã chï ng có mï t chung cuï c theo nghĩa có bên thï ng có phe thua. Nga, Trung quï c và Hoa-Kï chï ngï ng ... chïi vì kiï t quï, vï y thôi! Phï m Kim Vinh, vï n khó tính, vï n nhìn nhï n “chính quyï n Ngô ðình Diï m là chính quyï n duy nhï t cï a ngïïi Viï t quï c-gia tï o ðïï c chính danh, chính thï ng và chính nghĩa

cho công cuợc chợng Cợng cợa ngợĩ i Viợt Nam ” (4).

4. Đợ “hoàn thành” cuợc đợo-chợnh, trong hai ngày 1 và 2-11-1963, nhợng kợ chợ mợu và thợa hành đợ ỏm sỏt theo thợ tợ thợi gian: đợi tợ Hợ Tợn Quyợn tợ lợ nhợ hợi quỏn trợa 1-11, đợi tợ Lê Quang Tung tợ lợ nhợ Lợc Lợợng Đợc Biợt, và em ỏng là thiợu tợ Lê Quang Triợu tợi 1-11; tợng-thợng Ngợ đờnh Diợm và em ỏng là cợ vợn Ngợ đờnh Nhu sỏng 2-11. Bợn ngợĩ, anh em ỏng tợng-thợng và anh em ỏng Tung Triợu bợ đợi úy Nguyợn Vủn Nhung cợn vợ cợa Đợợng Vủn Minh giợt và bợn chợt (thiợu tợ Đợợng Hiợu Nghĩa cựng vợ đợi úy Nhung giợt anh em tợng-thợng), đợi tợ Quyợn bợ thuợc hợ phợn thùng là thiợu tợ Lợc và đợi úy Giang giợt. Các sĩ quan khỏc khỏng thuợn theo đợo-chợnh hợc bợ nghi ngợ thợ bợ giam ỏ bợ Tợng Tham mợu nhợ Cao Vủn Viờn, Lê Nguyờn Khang, Nguyợn Ngợc Khời, Đợ Ngợc Nhợn, v.v.

Ngợĩ i trỏch nhiợm hàng đợu trong vợ ỏm sỏt anh em tợng-thợng là trung tợợng Đợợng Vủn Minh. Các tợợng thuợc ợy Ban Cỏch-Mợng ợ Sỏi-Gờn lúc đợ nhợ Trợn Vủn Đờn (5), Tờn Thợt Đớnh (6) và đợi tợ Đợ Mợu (7), ... hợc ợ xa nhợ tợợng Khỏnh, Thi đợu xỏc nhợn đợu này. Dù gợi thợ anh em tợng-thợng Ngợ đờnh Diợm đợ bợ ỏm sỏt chợt, do thiợu tợ Đợợng Hiợu Nghĩa hay đợi úy Nguyợn Vủn Nhung thợa hành thợ tợợng Đợợng Vủn Minh và ợy Ban Cỏch-Mợng phợi liờn đợi trỏch nhiợm trợợc lợch-sợ, cựng nhợ các tợợng Mai Hợu Xuỏn (“Mission accomplie!” chào trờnh tợợng Đợợng Vủn Minh) và hai đợi tợ Nguyợn Vủn Quan và Đợợng Vủn Lợm, ... chợ huy đờn quỏn xa đợi đón đợ khỏng làm trỏn trỏch nhiợm, hợc cợ chợ huy mà nhợ khỏng hợc đợng lợa vớ sợ đợ rợ là hai ỏng Nghĩa và Nhung muợn làm gợi thợ làm (cợ cho biợt trợợc!). ỏng Trợn Vủn Đờn kợt luợn chuyợn tìm kợ chợ xợợng đợ tợ đợng ý và khen “ngợĩ i nỏo đợ ra lợ nhợ giợt nợy quợ là mợt ngợĩ i thợy xa, ỏng ta khỏng phợi ngu đợi khi làm viợc đợ” (8). Đợi nhiờn ngợĩ i Mợ hải lờng vớ tham vợng bởnh trợợng chiợn-tranh sợ hợ tợ bợ cợn trợ bợi vợ nguyờn thợ quợc-gia hợp hiợn, đợ mợng reo lờn chiợu ngày 2-11 khi đón hai ỏng Đờn và Lê Vủn Kim đợi đợn các tợợng đợo-chợnh: “C'est formidable! C'est magnifique! (Tuyợt vợi!)” (9).

Vai-trợ cợa Nguyợn Vủn Nhung thợ đợ rợ (10), cờn thiợu tợ Đợợng Hiợu Nghĩa thợ nhiợu nhỏn chợng tợ sau 1963 đợ ỏm chợ ỏng tham gia viợc giợt anh em tợng-thợng - cợ hai đợu ngợi chung xe thiợt-giỏp vợi anh em tợng-thợng. Theo Trợn Vủn Đờn, ỏng Nghĩa đời đợ theo đờn đón tợng-thợng và nợi “Mỏa cợ nhiợm vợ” (11). Hợng Vủn Lợc (biợt bợ tham mợu phợ tợng-thợng lúc đợo-chợnh) và Hỏ Mai-Viợt trong Nam Viợt- Nam 1954-1975: Nhợng Sợ Thợt Chợa Hợ Nhợc Tợi xuợt-bợn nỏm 1990, buợc tợi ỏng Nghĩa là đỏo phợ thợ thợ hai trong vợ ỏm sỏt tợng-thợng. Đợu tra cợa ỏng bợ Hợng Ngợc Thỏnh và Thỏn Thợ Nhỏn Đợc xuợt-bợn nỏm 1994 cựng đợa tợi cựng kợt luợn đợ (12) nhợng ỏng Nghĩa tợ chợi trợ lợi phợng vợn sau khi qua Mợ theo đợn H.O. Nỏm 1996, ỏng Nghĩa cuợi cựng lờn tiợng, tợ biợn hợ cho rợng ỏng cợ biợt tợợng Đợợng Vủn Minh ra lợ nhợ giợt ỏng Nhu. Ngay sau đợ, ỏng bợ Hợng Ngợc Thỏnh và Thỏn Thợ Nhỏn Đợc viợt bợi vợ chợ mợĩ i đợm sai lợm và ngợy biợn cợa ỏng Nghĩa, cho biợt thợm đợi úy Phan Hỏ Hiợp (sau lờn chuợn tợợng) đợ nợi vợi hai sợn giợ (cựng nhợ vợi nhiợu ngợĩ i khỏc nhợ Ngợ Đờnh Chỏu (13)), rợng ỏng đợ nghe ỏng Nghĩa nợi sợ giợt anh em ỏng Diợm đợ trợ thợ

cho đĩi úy thiät gißp Bũi Ngán Ngßi bßn ông và cùng đäng vißn Đäi-Viät bß tä thäng trong ngày đäo-chßnh (14). Ông Duä thì chßc chßn vß vißc ông Nghĩa nhúng tay giät täng-thäng vì có hai nhßn chßng thßy ông Nghĩa lau tay dính máu. Vß sau ông Nghĩa làm phä thäm tòa án cách-mßng xä tä ông Ngä đình Cßn, vßy theo ông Duä, ông Nghĩa đã dính máu ba anh em ông täng-thäng (15)! Ông Huänh Văn Lang trong bß hßi ký Nhân Chßng Mät Chä Đä đã cho biät thêm mät sä chuyän: đäi tá Nguyán Văn Quan có vai-trä trong cái chät cßa anh em Ngä đình Diäm, ông Quan thuäc đäng Đäi Viät và có thù cá nhßn vßi ông Nhu (16). Thä näa, täng Đäng Văn Minh bät mßn bß lßy lßi “chißn lßi phäm” tä Bäy Viän (17). Ông Nguyán Häu Duä, lúc đäo-chßnh là thiäu tá tä lßnh phó cho trung tá Nguyán Ngäc Khäi Lß đoàn Phòng vß täng-thäng phä, đã ghi lßi trong Nhäng Ngày ä Cßnh Täng-Thäng Ngä đình Diäm (18), räng ông Quan đã chßi vßi ông vai-trä trong vß ám sát täng-thäng vì ông Quan chß tình cß đi theo. Cßu đäi täng Cao Văn Viên trong Nhäng Ngày Cuäi Cßa Viät Nam Cßng-Häa trong lßi Bät viät thêm khi bßn đßch xuät-bßn (19), đã tiät lß thêm ông suýt bß cách-mßng giät vào täi 1-11 sau khi đäi úy Nhung đã đäa anh em Lê Quang Tung đi giät ä Nghĩa trang Bäc Viät Täng Täng.

Ông Ngä đình Cßn và Phan Quang Đông thì bß “cách-mßng nßi dài” xä tä ngày 9-5-1964 täc sáu tháng sau. Ông cß vßn Ngä đình Cßn cß-tin ä lßi hßa cßa ngä i Mä, đã vào trän ä toß lãnh sä Mä Huä đä cuäi cùng bß đäi sä Henry Cabot Lodge giao lßi cho nhßng ngä i vì hß ông phäi ... xin tä nän, räi khi có án tä thì Lodge (vß) xin ân xá cho nßn nhßn cßa y! Nhä vßy cái chät đän vßi ông vì mät täng Cßn lao phßn bßi khác vì muän lßy lòng Phät gißo nhßng lý do chính có thß vì không khai thác đä cß tiän täng ông Cßn và gia-đình gäi ä Thßy Sä trong thäc tä có thß không hß có (20)!

Đäo-chßnh 1-11-1963 cùng vßi nhßng cái chät bi đßt không nhßng đäi vßi ngä i chät, vßi công lao và hành träng cßa hß, mà còn bi đßt cß đäi vßi ngä i säng, bßi vßy đã 40 năm qua, tang thäng đã nhiäu mà nhßng cái chät đó vßn còn ám änh nhiäu ngä i, Viät cũng nhä Mä, Phßp! Bà Anne Blair gäi là mät “mßi ám änh đeo đäi dai đäng lßng tâm näc Mä, qußn chúng và nhà lãnh đäo xä này, tä ra hßi chßng Viät Nam / Vietnam Syndrome” (21). Ngä i bßn chät đã xäu càng tä hßn bên cßnh con ngä i thanh cao càng tä räng hßn vßi thäi gian!

5. Đäo-chßnh này đã có lßi cho kä thù nghäch là Hà-Näi và cho đäng minh Hoa-Kä. Hà-Näi tä sau đäo-chßnh không còn phäi đäi đäu chính-trä vßi Ngä đình Diäm - mät ngä i yêu näc, thanh liäm mà nay chß phäi đäi đäu vßi tay sai, bù nhìn cßa thäc dân Mä, lßi tham nhäng, mät tä cách, gây “khoäng träng chính-trä khäng lß” cho miän Nam thì đä dàng quá xá! Cßu đäng vißn cßng-sßn Bũi Tín cho biät đäo-chßnh đã gây thuän lßi cho mäu đäng thôn tính miän Nam cßa Hà-Näi, tháng 4-1964, chính täng Nguyán Chí Thanh đã đích thân vào Nam điäu khißn cuäc chißn đó (22)! Hoa-Kä thä phäm và täng phäm giät Ngä đình Diäm, täng-thäng mät qußc gia đäc lßp vßa là đäng minh, nay ai cũng biät là vì quyän lßi đä qußc kinh tä chß chßng vì lý thuyät cao quý gì cß! Lobby áp lßc tä bßn Mä đäng sau ba ông cß vßn “anti-Diem activists” cßa

Tổng-thống Kennedy là tác-giả của công điếu nhậm chức Deptel 243 gửi cho đi sứ “thực dân” Cabot Lodge, công điếu bịt đèn xanh cho vụ đảo- chánh! Còn chuyên Hoa-Kỳ giới lãnh tổng thống minh, tổng thống 50 năm nay danh sách khá dài; khi nào sau cái chết của tổng-thống Diệm, mọt vụ lãnh tổng thống á-châu là Ayoub Khan, tổng thống Pakistan, đã tuyên bố rằng làm tổng thống minh Hoa-Kỳ thật nguy hiểm, tổng thống nên trung lập hoặc làm kẻ thù - sau này Kissinger cũng lập lại những đảo- đảo của giới vì tay ông ta nhúng chàm ở Chili, Việt Nam và nhiều nơi khác! Chính phủ Mỹ chính minh với thế giới rằng khi họ cần thì là tổng thống minh, khi họ cần đảo- đảo của họ chính minh quy định với Mỹ thì ám sát, kẻ cần những đó là theo chính nghĩa quốc gia hoặc cùng tôn giáo Thiên Chúa với những người Mỹ. Và làm đi sứ Mỹ ở đâu là hôm trước trình bày nhiệm vụ, hôm sau trở thành chuyên viên đảo- chánh!

6. Đã là mọt thí nghiệm có tính cách giai-đoạn, thành thử việc trình bày kể đã là mọt sai lầm lớn. Các tài liệu đảo- đảo của chính hóa cũng như nhiều nghiên cứu, sách báo từ đó đã đi đến cùng mọt kết luận: tổng-thống Kennedy đã cho phép (chính không phải “ra lệnh” - đây là cách hiểu lầm theo ý của tùy tùng phải là Mỹ như ... và ở Việt Nam như Lucien Conein, Henri C. Lodge). Nghiên cứu mọt người của ký giả James Rosen của The Strong Man: John Mitchell, Nixon and Watergate về vụ Watergate những người trình mọt nguỵ là vụ ám sát tổng-thống Ngô đình Diệm. Cuốn sách Doubleday xuất bản tháng 8-2004 những đã có mọt số bài báo tiết lộ mọt số chi tiết, như chuyên mọt cuốn băng đảo- đảo của chính-hoá ngày 28-2-2003 cho biết phó tổng-thống Johnson đã xác nhận tổng-thống Kennedy và ban tham mưu của ông, không những đã bịt đèn xanh mà còn “tổ chức và thi hành vụ thảm sát này” (“organized and executed it”) với lý do “tham nhũng / corrupt”) (?), do đó đã “giết ông ta. Chúng ta đã họp với nhau và dùng mọt bọn giết mọt n đáng nguy hiểm rồi để làm việc này” (“So we killed him. We all got together and got a goddam bunch of thugs and assassinated him”)! Xin đừng ý chính dùng của phó tổng-thống Johnson để gọi những người phe đảo- chánh! Những ông thêm mọt câu cho những người đảo- đảo của ông: “Chúng ta đã giết ông ta vì cho rằng ông ta không tốt. Lúc đó tôi đã can ngăn làm việc đó những họ không nghe tôi và cứ thi hành” (“And I just pledge with them please don't do it. But that is where it started and they knocked him off”). Trong Triangle of Death: The Shocking Truth About the Role of South Vietnam and the French Mafia in the Assassination of JFK, hai nhà báo Bradley O'Leary và L.E. Seymour cho rằng vụ ám sát tổng-thống Kennedy là hậu quả của vụ ám sát anh em tổng-thống Ngô đình Diệm và do bàn tay của mafia gốc Pháp ở New Orleans LA và các người ở Việt Nam. Dù những người và chớp bu toà Bình có chia ra hai phe đảo- đảo và đảo- đảo, những người trách nhiệm chính-sách đã đổ lên đầu tổng-thống Kennedy! Tổng-thống Kennedy 2 ngày sau, 4-11-1963, xúc động và tự ý hội tiếp với đảo- chánh và những người trách nhiệm (23) những vì muốn lấy phi vụ của tri nên ngày 20-11-1963 họp báo ở Honolulu đã tuyên bố sẽ rút quân về nước những cứ, và hai ngày sau thì ông bắt ám sát ở Dallas, phó tổng-thống Johnson lên thay sẽ thả hàng quân vào Việt Nam như tổng thống Mỹ muốn!

Dĩ nhiên CIA cũng đã có mọt vai-trò quan trọng dù kín đáo hơn trong vụ ám sát hai anh em ông tổng-thống Ngô đình Diệm (24). Ngoài ra, các thông tin, báo chí như là New York Times từ 28-11-1962 đã “dám” công bố cáo tổng-thống Ngô đình Diệm nói không nghe với Mỹ, sẽ bắt rết đi (25). Các nhà báo Hoa-Kỳ như David Halberstam, Neil Sheehan, Malcolm Brownw, v.v... tìm

liên h v i báo chí Vi t Nam đ ng đ u là Bùi Di m t Saigon Times đ hoàn thành “chi n đ ch” l t đ t ng-th ng m t n c đ ng minh! Báo chí và truy n thông Hoa-K sau đó v n ti p t c can đ vào chính-tr Vi t Nam đ a đ n bi n c 30-4-1975 khi n nhi u ng i đã k t lu n là báo chí M đã thua cu c chi n đó, vì v y mà sau này quân đ i Hoa-K đi đánh vùng V nh Trung đông đã gi m thi u t i đa s có m t c a gi i truy n thông M !

7. Bi n c đ o-chánh này và nh ng di n bi n chính-tr sau đó ch ng t vai-trò t h i c a các chính đ ng v n nh p c ng t B c vào v i Hi p đ nh đình chi n 1954, đã không th t thích h p v i mi n đ t phía Nam . Các chính khách đó ch nh m gh b tr ng và quy n hành (th i kham kh chi n đ u bí m t hay t qu n chúng n i thôn quê h o lánh đã ... xa l c!). R i t ngo i qu c v th ng gh phó th t ng, b tr ng, ... r i ch y theo ng i M v n đ ng ch c ch ng. Xu t hi n nh ng Tân Đ i Vi t, Phong Trào C p Ti n cùng v i nh ng bi n m t vì ám sát c a nh ng Nguy n Văn Bông, Tr n Văn V n, ... Nh ng đ i tá Nguy n Văn Quan, thi u tá D ng Hi u Nghĩa đ u là đ ng viên Đ i Vi t. Vai-trò c a các đ ng phái đ c bi t là Đ i-Vi t Quan L i tuy không là y u t quy t đ nh nh ng góp ph n phía chính tr l t đ ch đ h p hi n Ngô đình Di m. Bùi Di m khoe trong h i ký và qua các tài li u m t Pentagon cũng nh các tài li u nói chung, đã cho th y ông đã đóng vai khá đ ng, v i t cách nhà báo c a Saigon Times và đ ng thi i đ ng viên Đ i-Vi t, đã làm “con thoi” c a ng i M , ngay t đ o-chánh 11-11-1960! Chính Đ o t ng h n m t l n g i ông Di m và Đ ng Văn Sung là “đ ng viên Đ i-Vi t thi i c ” (26). Ông Di m t 1960, nh t là sau v Caravelle, đã liên h cũng nh “t ng trình” v ch lá tìm sâu ch đ Ngô đình Di m cho các nhà báo ng i M nh Neil Sheehan, M. Brown, David Halberstam, v.v. (27). H Bùi và đ ng Đ i-Vi t vì tham v ng quy n l c chính-tr đã “t th n” ch đ t ng-th ng Ngô đình Di m, qua connection Joseph Buttinger và th lnh Nguy n Tôn Hoàn đang Hoa-K lúc đó (ch v ... ch p chánh) làm lobby v i chính quy n Kennedy. Các t ng lnh đ o-chánh cũng nh ch nh lý và bi u đ ng l c l ng sau đó (1963-1965) đ u r i vào mê h n tr n c a đ ng Đ i-Vi t, chi ph i cho đ n hoà đàm Paris và bi n c 30-4-1975 và c sau đó h i-ngo i (28). Cũng không nên quên vai-trò c a thi u tá D ng Hi u Nghĩa trong cái ch t c a anh em ông t ng-th ng Ngô đình Di m, ông Nghĩa là đ ng viên Đ i-Vi t và t ng tuyên b tr thù cho đ ng đ ng b t tr n ngày đ o-chánh. Sau ông lên đ i tá và ra h i-ngo i đ c ch t v n v n ch a tr l i th a đáng.

8. Nhi u nhân-v t liên h và s ki n, di n bi n chung quanh v đ o-chánh cũng nh ch đ Ngô đình Di m đã b huy n tho i hóa, v gia tài gia đình h Ngô - ti n c a t ng th ng Ngô đình Di m g i cha Toán Dòng Chúa C u Th đã b t ng Tr n Văn Minh cho ng i đ n l y, ti n c a c v n Ngô đình C n đã b t ng Đ Cao Trí và Nguy n Khánh l y - ông này còn đòi thêm ti n Th y s nh ng có l không có nên đã phó m ng ông C n cho phe Ph t giáo b o đ ng l y lòng. M t vài s v t và vi c nh nhoi khác cũng đ c th i ph ng, huy n hóa cho l n chuy n: nghiên m c T c M c H u có ng i tình c th y trong dinh T ng th ng, V ng H ng S n, m t th -ký thu c đ a (1923-43) lên đ n Qu n th Vi n B o Tàng Sài-Gòn (1947-1964), l i đi th c m c và t ông t ng-th ng chi m đ t m t nghiên m c (b ng suy lu n) (29) - trong khi bao vàng b c châu báu tri u đình Hu đã dâng cho Tr n Huy Li u, Cù Huy C n đ i di n H Chí Minh bu c nhà Vua cu i cùng Tri u Nguy n thoái v - thì ch a ai “dám” nói đ n! Nghiên m c trong

mọt căn phòng tï ng thï ng mà vï t dï ng, trang hoàng chï a chï c đã hï n phòng ngũ cï a tài xï nhï ng ông tï ng cùng thï i, thì có gì đáng nói ? Nhï ng, nhï u “khoa bï ng, sï gia” dùng đó đï kï t luï n vï ... con ngï ï i tï ng-thï ng Ngô đình Diï m và phê cï chï đï !

9. Rï i chï nh lý, biï u dï ng lï c lï ng và mọt sï quï báo đã xï y ra cho nhï ng ngï ï i liên hï xa gï n vï đï o-chánh: TT Mï John F. Kennedy bï ám sát 3 tuï n sau, ngày 22-11-1963, bï n tï ng đï o-chánh (DV Minh, Xuân, Đôn, Kim), Nguyï n Văn Nhung thiï u tá mï i lên, Trï n Văn Chï ng, ... hoï c bï mọt thï t chï ng ra gì cï a hï ! Vï Dï ng Văn Minh, bà Tùng Long đã có nhï n xét rï t đáng kï khi Huï nh Thành Vï mï i bà vào nhóm Ba phe sau khi ông Minh ï Thái Lan vï lï i Viï t Nam, bà đã tï chï i lï y lý do không làm chính-trï mà nï u có làm cũng không bao giï hï p tác vï i ông Minh vï i lý nhï sau: “Khi cï đï n tay mà còn không phï t đï c thì bây giï còn có cï hï i nào đï làm nï a” (30). Bà Tùng Long lúc nhï ï gï n nhà ông Minh ï đï ng Trï ng Công Đï nh gï n vï n Tao đàn, và hï c chung vï i các em gái ông Minh. Đï i tï ng Lê Văn Tï cũng tï ng phát biï u rï ng tï ng Big Minh chï “là mọt thùng phuy rï ng” (31).

10. Trong sï nhï ng ngï ï i trung thành vï i chï đï Ngô đình Diï m, đã có nhï ng ngï ï i nhìn thï y trï c trï c cï a chï đï do đó đã lên tiï ng, ra tay, nhï ng không đï c đáp ï ng và do đó phï i chï u trï giã bï n thân: BS Trï n Kim Tuyï n, ông Nguyï n Văn Châu. V.v. Sau đï o-chánh 11-11-1960 cï a các sĩ quan nhï Vï ng Văn Đông, Nguyï n Chánh Thi và có bàn tay cï a mọt sï chính khách, mọt sï ngï ï i thân tín cï a chï đï đã nhìn thï y cï n cï i cách, thay đï i. Mọt lï c lï ng đï i lï p dân chï đï c hình thành, Phong Trào Đï i Đoàn Kï t, tï đï u năm 1961 đã có mọt sï đï nghï cï i cách trong đó đï nghï lï p chï c Thï tï ng và giao cho BS Phan Huy Quát là bï mọt chính-trï tï ng đï i thanh liêm và có tï m cï . Nhï ng ông cï vï n Sài-Gòn không cùng ý kiï n, do đó ông Châu mọt chï c, phï i đi D.C. làm tùy viên quân sï tï tháng 9-1962, ông Tuyï n làm tï ng lãnh sï ï Ai cï p nhï ng chï a nhï n nhiï m sï thì đï o-chánh đã xï y ra. Cuï c đï o-chánh 1-11-1963 xï y ra thì tình hình Viï t Nam vï chính-trï , quân sï đã khác vï i thï i đï o-chánh 11-11-1960: ba năm sau, ngï ï i Mï thao túng mï nh mï hï n và các vï trung thành vï i chï đï đã bï ly tán, không có quân hoï c quyï n hành nhï trï c! Ông Châu bï ông Nguyï n Ngï c Khôi trách ñem quân ï y vào làm yï u quân đï i (32). Còn ông Nguyï n Hï u Duï thì đï a ra sï kiï n trï c đï o-chánh, khi “đï i tá Tung đï c lï nh cô lï p ông Mï u đï đï n mọt nhï ng ngï ï i mï u toan” nhï ng ông trung tá Châu “nhï y bï vào trình diï n tï ng-thï ng khóc lóc than phiï n là ông Nhu bây giï hï t tin anh em, đã đï y ông đi xa , nay còn anh Mï u theo cï tï bao lâu nay mà cũng ra lï nh bï t (...) Nï u ông Châu đï ng xï a vô viï c này thì ông Mï u bï bï t, nhï vï y các tï ng sï không dám làm đï o-chánh, tôi hï i thêm ông Châu. Viï c này có thï đúng, ông trï lï i” (33)! Ông Duï hï i ông Châu chï vài ngày sau đï o-chánh. Theo Trï n Văn Đông và nhï u ngï ï i thì ông Đï Mï u theo đï o-chánh vì sï hï n là chï đï ng theo!

11. Vï hiï p thï ng hoï c cï vï n Ngô đình Nhu tiï p xúc vï i đï i diï n Hà-Nï i (Phï m Hùng, và có thï cï Trï n Đï theo nhï lï i ông Tôn Thï t Thiï n (34)) trï c nay vï n đï c dùng nhï mọt luï n cï đï bệnh vï c ... Mï và nhóm tï ng lãnh đï o-chánh! Chính ông Ngô đình Nhu trong mọt sï buï i

hät pä chính-trä đã kä - chä không giäu diäm nhä nhiäu ngä iä mä täng đä khiän CIA Mä phäi ränh räp! Chính Đäo Vũ Ngä Chiäu nhiäu iän nhäng nhät là trong Cuäc Thánh Chiän Chäng Cäng, 1945-1975, đã chäng minh “hành đäng “ve vän” Cäng-Sän cäa anh em Diäm-Nhu (...), yäu tä “phiän Cäng” này mäi thäc sä mang läi sä säp đä cäa đä Nhät Cäng Hòa (1956-1963) mà không phäi cuäc tranh đäu cäa Phät Giáo, hay cái gäi là “bäo vä chä quyän quäc-gia”, “quäc thä”, “nän đäc läp” nhä nhiäu ngä iä täng nghä” (35). Mät sä ngä iä đä biän hä cho nhäng hành vi phän bäi, phá đä miän Nam đã läy lý do ông Nhu nói chuyän väi miän Bäc mà hä gäi là “thäa hiäp väi Cäng, xä bä Hiän pháp” nhä Đä Mäu täng ngä y biän (36), vì räi cũng chính ông Mäu mäy năm träu cä khi chät đã viät Tâm Thä (1995) và vä iä trong näc và đã có nhäng thái đä, läi nói rät khäng nghi! Läch-sä chäa phê phán, chính mình đã tä lät mät nä! Giä đä chuyän đó (cũng nhä chuyän cänh đäo chä täch hä Hä miän Bäc gäi cho täng-thäng miän Nam) có thät và thành công, thiän nghä nhiäu triäu ngä iä Viät, Nam và Bäc, đã không phäi hy sinh, näm xuäng hoäc mät tích, thäng tät, v.v. và hôm nay cũng chäng có ai phäi bàn cãi chuyän chät đäc Orange đã thiäu häy, gây thäng tät cho thiên nhiên, môi träng säng iä Viät Nam cũng nhä nhäng quái thai trong các äng thí nghiäm cäa Nhà Näc Hà-Näi! Và biät đâu miän Nam đã trä thành Nam Hàn! V.v. ä nhä, thä thì cái diaspora Viät Nam häi-ngoäi làm sao giäi thích? * Vän-đä nghiän cäu vä biän cä, ngä iä trä sau này sä gäp nhiäu khó khän cũng nhä đä dàng (37). Xin tham khäo chính vän, đäng nghe kä iä dù ngä iä đó là khoa bäng hay có tiäng; nhän “linh mäc, pháp danh” cäu này cäu kia, väi mät thiäu sä có khi còn nguy häi hän tài liäu và chäng giám cäa mät tù nhân hay lính quän! Có thät sä tham khäo mäi có thä có nhän đänh, phán đoán chính đäng, công bäng. Hãy täp bä lý luän vì ngä iä cùng phe, vì danh tiäng ngä iä nào đó, näu muän tránh häi hät và trä thành trò xiäc!

Muän nghiäm chänh nghiän cäu và phê phán cuäc đäo-chänh 1-11-1963, thiän nghä không thä không làm (thêm) nhäng viäc sau đây: - Nghiän cäu lý thuyät chính-trä Nhân Vä cäa ông Ngô đänh Nhu. Thuyät này không tä trên träi räi xuäng, có thông hiäu nó và con ngä iä chä träi ra nó đäng-täy täng häp và có cái nhìn viän kiän - cũng nhä muän hiäu Trung cäng không thä không tham khäo nhäng gäi Mao Träch Đäng đã viät tä nhäng thäp niän 1930, 40. Chính đäng trong chính quyän mà có lý thuyät nghiäm túc dĩ nhiên là cän thiät, bäng đäng mäi là nguy häi! - Nghiän cäu iä nhäng lý-thuyät chäng Cäng cäa ông Nhu cũng nhä cäa các ngä iä khác, cäa nhäng thäi 1954, 1960, 1963, v.v. so väi sau đó cho đän 30-4-1975. - Khách quan tìm hiäu nhäng thäc hiän cäa chä đä nhät Cäng-hoä nhä chính sách dinh đän, khu trä mät, äp-chiän-läc, v.v. Cũng tránh thiên-kiän, cäm tính là nhäng đäu khó tránh cho nhäng ngä iä có liên hä xa gän đän các biän cä, và tránh nhäng täng quát hóa đän sä nhä kät luän kiäu “Ngô đänh Diäm täo nên thäi đäi hoàng kim cäa Ki-tô giáo” (38) trong khi thäc tä phäc täp nhiäu! - Mät khía cänh khác cũng đäng kä nhäng ít ai đi sâu vào: vai-trò ông cä vän miän Trung Ngô đänh Cän. Ông Cän liên hä tät đäp väi giáo häi Phät giáo ä Huä cũng nhä väi Thích Trí Quang. Nhäy bän và biät hành xä chính-trä, trong vä khäng hoäng Phät giáo mùa Hä 1963, ông đã mäi đä cä các vä lãnh đäo Phät giáo đän nhà ông ngày 7-5-1963 và đã nói nhä sau khi tiän hä ra cäa: “Mät trò än chät mà chät cä mät chính phä, huäng chi cäa mät tôn giáo iän nhät mà bä triät hä ngang nhä thä!” (39). Giáo sä Nguyän Văn Trung trong täp bän thäo “Vä Đäng Cho Häu Chäy” đã täng kät vä nhäng sä kiän läch-sä chäa ai nói đän vä ông Ngô đänh Cän. Giáo sä đäa ra ánh sáng hai đäm qua hai tài liäu Bäi Phän Hay Chân Chính, häi ký täp thä cäa mät sä cäu tù nhân cäa Đäi Công Tác Đäc Biät Miän Trung và bài viät cäa luät sä Võ Văn Quan đäng trên

Thĩ Giĩ Ngày Nay cuĩ năm 1992 - ỹng Quan là ngĩĩ tĩng biĩn hĩ cho ỹng Ngĩ đĩnh Cĩn: thĩ nhĩ t, ỹng Cĩn khĩng phĩi là thĩ phĩm hay cĩ dĩnh lĩu đĩn vĩ đĩn ỹng Phĩ t giĩo, ngĩĩ c lĩi ỹng cĩn ỹng hĩ cuĩ c “đĩu tranh” đĩ và chĩng lĩi hai ỹng anh ỹ Sĩi-Gĩn đĩ nghe lĩi TGM Ngĩ Đĩnh Thĩ c. Thĩ nĩ a, cĩch ỹng Cĩn chĩng Cĩng làm cho cĩng-sĩn Hĩ-Nĩi sĩ và đĩ đĩm lĩi an ninh cho miĩn Trung vĩn rĩ t xĩo đĩng. Trĩch đĩn đĩ đĩ c đĩng trĩn tĩ Ngày Nay Houston (40) nĩi đĩn “thĩn tĩch chĩng Cĩng cĩ a Mĩ t vĩ Ngĩ đĩnh Cĩn-Dĩng Vĩn Hĩi u thĩ t đĩi u kĩ, siĩu tĩ chĩ c”; và tĩ cĩng-sĩn nĩ nhĩ tĩ ỹng Cĩn ra đĩu bĩ Hĩ-Nĩi nghi ngĩ và khĩng đĩ c tĩn dũng nĩ a! Ngĩi ra, ỹng Trung cĩn đĩ ra lĩ tĩi sao thĩĩng tĩ a Thĩch Trĩ Quang muĩn xĩ tĩ ỹng Ngĩ đĩnh Cĩn: chĩ đĩ bĩ t miĩng thĩ gian là chĩ đĩ Ngĩ đĩnh Dĩm đĩn ỹng Phĩ t giĩo trong khi thĩ c tĩ ngĩĩ c lĩi. Thĩch Trĩ Quang cĩng tĩc vĩi ỹng Cĩn lĩc đĩu là đĩ trĩ hĩng, lĩi đĩng ỹng Cĩn, và cuĩi cĩng TT Quang đĩ đĩ cho cĩng-sĩn Hĩ-Nĩi lĩi đĩng ỹng! Cĩi chĩ t cĩ a ỹng Cĩn là mĩ t sĩ nhĩ c và ỹng đĩ khĩng khĩi tĩ ra khĩnh miĩ t kĩ gian khi khĩng chĩ u bĩ t mĩ t!

Vĩ cĩc tĩi lĩi u, hĩi kĩ cĩ a bĩn ngĩĩ i miĩn Nam, quĩ c giĩ đĩ đĩnh, mĩ cĩng nĩn xem qua tĩĩng nĩi, nhĩn chĩng phĩi ngĩĩ i Cĩng sĩn Vĩĩt Nam và cĩ u đĩng viĩn cĩng-sĩn. Nĩ u lĩĩ t qua nhĩng tĩi lĩi u chĩng tĩi đĩ thĩm-khĩ o vĩ biĩn cĩ đĩ o-chĩnh 1-11, xĩn lĩĩ c lĩi đĩy mĩ t sĩ ỹ kiĩn: mĩ t sĩ ngĩĩ i (Nguyĩn Mĩnh Quang,...). khĩng thĩm khĩ o nguyĩn bĩn, chĩ lĩp lĩi lĩi ngĩĩ i khĩc, hĩc trĩch lĩi đĩ ch tĩ nhĩng nguyĩn bĩn tĩĩng ngoĩi ngĩ cĩ thĩ bĩ t khĩ tĩn. Ngĩĩ i khĩc, nhĩ Trĩn Ngĩ c Nĩnh (40 Nĩm Sau (41)), mĩ t cĩ u ỹ viĩn tĩĩng đĩĩng bĩ-trĩĩng cĩ a miĩn Nam, 40 nĩm sau đĩ o-chĩnh mĩ khĩng cĩp nhĩ t tĩi lĩi u và khĩm phĩ mĩi, đĩ c ỹng cĩ nhĩ mĩi vĩĩ t sau đĩ o-chĩnh thĩi cĩo trĩo Phĩ t giĩo hĩc sũy gĩy thĩnh chĩĩn vĩi Cĩng giĩo. Ngĩĩ i khĩc nĩ a thĩ nhĩ m lĩn nhĩn sĩ: mĩ t ỹng ỹ Úc (42) lĩm Nguyĩn Vĩn Chĩu vĩi Nguyĩn Hĩ u Chĩu, ngĩĩ i khĩc ghi Trĩn Vĩn Chĩu khi nĩi tĩi giĩm-đĩ c Nha Chĩĩn-trĩnh Tĩm-lĩ khĩng bĩ t ỹng ta muĩn nĩi Trĩn Vĩn Trung hay Nguyĩn Vĩn Chĩu vĩ cĩ hai đĩu giĩ chĩ c đĩ, ỹng Trung trĩĩ c, ỹng Chĩu kĩ nhĩĩ m.

Tĩi-lĩi u hĩc tĩc giĩ cĩ thĩ tĩn hĩc giĩp ĩch cho nghiĩn cĩ u vĩ biĩn cĩ cĩ: LM Cao Vĩn Luĩn (Bĩn Giĩng Lĩ ch-Sĩ, 2 ỹn bĩn khĩc nhĩu, 1972 & 1983 ỹ hĩi-ngoĩ i), Hĩng Lĩ c & Hĩ Mai-Vĩĩ t (Nam Vĩĩt-Nĩm 1954-1975: nhĩng sĩ thĩ t chĩ a hĩ nhĩ c tĩi. 1990), Nguyĩn Trĩn (Cĩng Vĩ Tĩi: nhĩng sĩ thĩ t lĩ ch sĩ; hĩi-kĩ lĩ ch sĩ chĩnh trĩ miĩn Nam 1945-1975. 1992); Hĩng Ngĩ c Thĩn vĩ Thĩn Thĩ Nhĩn Đĩ c (Nhĩng Ngày Cuĩi Cĩng Cĩ a Tĩng-Thĩng Ngĩ đĩnh Dĩm. 1994, mĩ t đĩi u trĩ lĩ ch-sĩ khĩ khĩch quĩn (43); bĩn đĩ ch ra tĩĩng Anh: President Ngĩ Dĩnh Dĩm and the US: his overthrow and assassination. 2001), Phĩn Vĩn Lĩ u (Bĩn Cĩ Chĩnh-Trĩ Vĩĩt Nam Hĩĩn Đĩi. 1994), Vĩn Phĩc (Nhĩng Huyĩn Thĩi Vĩ Thĩ t Vĩ Chĩ Đĩ Ngĩ Đĩnh Dĩm. 1998), Mĩn Vĩ (Ngĩ Đĩnh Dĩm: Lĩi Kĩn Tĩĩng Chĩ. 1998), Hũnh Vĩn Lĩng (Nhĩn Chĩng Mĩ t Chĩ Đĩ, 3 tĩp), Nguyĩn Hĩ u Duĩ (Nhĩ Lĩi Nhĩng Ngày ỹ Cĩnh Tĩng-Thĩng Ngĩ đĩnh Dĩm. 2003),... Cĩng nhĩ nhĩng ỹn phĩm xũ t-bĩn trĩng nĩĩ c trĩĩ c 1975 nhĩ cĩ a Lĩ Tĩ Hũng, Đĩ Thĩ, Lĩĩng Khĩi Mĩn vĩ Cao Vĩ Hĩng, Mĩn Hũng Nguyĩn Vĩn Bĩ o, v.v.

Phĩi tĩc-gĩĩ ngoĩi quĩ c, trĩĩ c hĩ t phĩi kĩ đĩn nhĩng tĩi lĩi u giĩi mĩ t cĩ a Pentagon (44), cĩ a

chĩnh quyĩn Hoa-K, Bĩn tĩng trĩnh cĩa Phĩi đĩn đĩu tra LHQ (cĩng bĩ ngĩy 13-12-1963 chĩ khĩng bĩ chĩm xuĩng nhĩ mọt đĩi ngĩĩi viĩt (45)), B. S. N. Murti (Vietnam divided; the unfinished struggle, 1960, tb 1964), Dennis J. Duncanson (Government and Revolution in Vietnam. 1968), Marguerite Higgins (Our Vietnam Nightmare, 1965), R. Shaplen (The Lost Revolution. 1965), Ellen J. Hammer (A Death in November: America in Vietnam, 1963. 1987), Frederick Nolting (From Trust to Tragedy: the political memoirs of Frederick Nolting, Kennedy's ambassador to Diem's Vietnam. 1988), Anne E. Blair (Lodge in Vietnam: a Patriot Abroad. 1995), Francis X. Winters (The Year of the Hare: America in Vietnam, January 25, 1963-February 15, 1964; xuĩ t-bĩn 1997, tĩ tài liũ giĩi mọt Foreign Relations of the U.S. 1961-1984),

Nhĩng tài-liũ u hoĩc tác giĩ sau dũng đĩĩc nhĩng đĩ cao cĩnh giĩc: Bũ Diĩm (In the Jaws of History. 1987; Giĩng Kĩm Cĩa Lĩch-S. 2000); Trĩn Vĩn Đĩn (Our Endless War: inside Vietnam. 1978; Viĩt Nam Nhĩn Chĩng. 1989), Nguyĩn Cao K (How we lost the Vietnam War. 1976; Buddha's Child: my Fight to Save Vietnam. 2002), Phĩm Vĩn Liũ. Trĩ Ta Sĩng Nũ. Tĩp 1&2, 2002-, Nguyĩn Ngĩc Khĩi ("Nhĩng sai liũ m cĩa Đĩ Nhĩt Cĩng Hĩa" (46)), Viĩt Nam Mĩu Lĩa Quĩ Hĩng Tĩi cĩa Đĩ Mũu (1986), Viĩt Nam : Mọt Trĩi Tĩm S (1987) cĩa Nguyĩn Chĩnh Thi, 20 Nĩm Bĩnh Nghiĩp, tĩc Nghĩa Bĩn Tĩnh Sĩng. 1998) cĩa Tĩn Thĩt Đĩnh - đĩu lĩ nhĩng bĩn hĩ khĩng khĩc hoĩc quĩ đĩnh bĩng cĩ nhĩn, Nhĩng bĩa đĩt, xuĩn tĩc cĩa nhĩng Đĩ Nhĩt Phu Nhĩn cĩa Hoĩng Trĩng Miĩn, Đĩng Cĩn Lao (1971) cĩa Chu Bĩng Lĩnh tĩc Mĩc Thu, Viĩt Nam Đĩ Nhĩt Cĩng Hĩa Toĩn Thĩ 1954-1963 (1998) cĩa Nguyĩn Mĩnh Quang, Nhĩng Bĩn Lĩch-sĩ Dĩĩi Chĩ đĩ Ngĩ đĩnh Diĩm, Nhĩng Con Thĩ Lĩ Chĩnh-Trĩ ... vĩ tĩng cĩn cĩa Lĩ Trĩng Vĩn, nhĩng bài viĩt vĩ n-phĩm cĩa nhĩm Giĩo Đĩm ĩ Cali vĩ tĩng nĩĩc, cĩ cuĩn Sĩu Thĩng Phĩp Nĩn cĩa Vũ Vĩn Mũu, cĩ u ngoĩi trĩĩng đĩ cĩ o đĩu tĩ chĩc nhĩn bĩn cĩ Phĩt Giĩo 22-8-1963 vĩ cũng lĩ thĩ tĩng hai ngĩy (28-4-1975) cĩa tĩng-thĩng cĩng-hĩa cuĩi cũng Dĩĩng Vĩn Mĩnh, đĩ viĩt cuĩn nĩy lĩc cũn ĩ tĩng nĩĩc vĩ in ronĩo nĩm 1984, đĩn 2003, TT Thĩch Mĩn Giĩc viĩt tĩa vĩ nhĩm Giĩo Đĩm in liũ ĩ Nam California. Ngoĩi ra cũ nhĩng tài liũ, hĩi kĩ khĩc cũ thĩ xĩ đĩng vĩ xa gĩn bĩn cĩ đĩ o-chĩnh hoĩc cũn ngĩĩi: Nhĩ Lang (Phĩng Trĩo Trĩnh Mĩnh Thĩ. 1984), Vĩn Bĩa (Đĩi Mọt Phĩng Viĩn Vĩ Nhĩng Ngĩy Chũng Sĩng Vĩi Chĩ Sĩ Ngĩ Đĩnh Diĩm, 2001 (47)), Vĩĩng Vĩn Đĩng (Bĩnh Bĩn 11-11-60. 2000), Nguyĩn Vũ (Chĩnh Đĩo, Vũ Ngĩ Chiũ) cũ nhĩu tài liũ sĩ vĩ biĩn thuĩt đĩng kĩ vĩ khĩ tĩ sĩ đĩng vĩn liũ, nhĩng nũ ỹng nĩn cũ mĩn tĩn (dũ ỹng đĩ ghi lĩ "tĩm bũt" cũ ĩt nhĩt hai cũn Paris Xuĩn 1996 vĩ Ngĩn Nĩm Sĩi Mũt), khi sĩ-liũ-hĩa lĩch-sĩ thĩ giĩ trĩ khĩch quĩn vĩ khoa hĩc sĩ rĩ hĩn vĩ thuyĩt phĩc đĩĩc giĩi trĩ. Nhĩng ỹn thĩ thĩng thĩy tĩng bĩ cĩc biĩn khĩ o cũ ỹng vĩ chĩ đĩ đĩ nhĩt cũng hĩa, đĩ lĩ ngĩy sĩnh cũa tĩng-thĩng Diĩm thĩi mĩ giĩy tĩ hĩ tĩch chĩa nhĩ sau nĩy, đĩ đĩnh giĩ cao hoĩc cũ tĩn nhĩng ngĩĩi Hoa-K, Phĩp (48), v.v. tĩng mĩc-đĩch hĩ giĩ cĩc nhĩn vĩ tĩng ĩi Viĩt, đĩ lĩ mĩc cũ m vĩ quyĩn lĩ cũ cũa giĩo hĩi Cĩng giĩo, đĩ lĩ khĩng khĩi thĩc nhĩng vĩn khĩ hoĩc sĩ kiĩn cũ liũ cho chĩ đĩ đĩ, đĩ lĩ quĩ đĩ cao cũ cĩc đĩng phĩi khĩc khi phĩ phĩn đĩng Cĩn Lao vĩ chĩ đĩ, thĩu sĩ sĩnh vĩ cũn cũ trĩn nhĩng sĩ kiĩn lĩch-sĩ đĩ xĩy ra, riĩng vĩ đĩ o-chĩnh, ỹng liũ nĩ nhĩ bĩnh phe đĩ o-chĩnh (tĩ sĩo ỹn hĩ tĩng-thĩng vĩo trĩn ĩ nhĩ Mã Tũyĩn, "mọt đĩ đĩi m đĩy ngĩi hoĩc" (49) - nhĩng vĩ ỹn sĩt đĩ xĩy ra khi ỹn hĩ tĩng-thĩng đĩ bĩ bĩt vĩ đĩng bĩ đĩa vĩ bĩ chĩ huy đĩ o-chĩnh! Cũn giĩ thuyĩt nũ sĩn đĩ sĩ Hoa-K C. Lodge bĩ o vĩ đĩa ra khĩ sĩn cũ thĩ kĩt quĩ chĩ cĩ đĩ khĩc hĩ u quĩ đĩ xĩy ra vĩ ỹng Cĩn: giĩo kĩ sĩn tĩ nĩn cũ phe ... giĩ tĩng ĩi (!). Khi kĩt luĩn, thĩn ngĩĩ

Chĩnh Đäo khöng cöng bäng khi näp sau luät nhän quä (nhäng ai đä thäm quyän đä xät luät nhän quä?) đä xem rät nhä täi kä chä mäu giät anh em täng-thäng Diäm hän là läi nôi và cái ông gäi là “vät tay” cäa bà Trän Lä Xuân khi bà nôi đän các vä sät thiäu BBQ: sät thiäu dù sao cũng cö phän nào nghi vän, trong khi läi nôi nói dù quá lä hoäc đäc hiäu là thêm đäu vô läa hay vät tay cũng khöng phäi là chĩnh hành đäng ... giät ngä i räi chäi täi sau khi đä nhän tiän ngoäi bang và chia chäac tiän cäa chiäm đäc!

Nhiäu luän án ä các đäi häc Pháp, Mä và Úc đä nghiän cäu nghiäm täc mät sä biän cä hoäc cä chän dung chĩnh-trä miän Nam thäi này, vä chä đä nhät cäng-hoäa, vä vai trô mät sä đäng phäi ä miän Nam, và đä cö nhäng cái nhĩn theo tôi là can đäm, trung thäc, cöng bäng và khoa häc. ä Pháp cö rät nhiäu luän án tä cao häc đän tiän sĩ khöng thä kä dài dông ä đäy, ä Úc là nôi đäng län vä nghiän cäu các vän-đä Viät Nam tä chĩnh-trä đän vän-häc cö nhäng luän án tiän sĩ đäi häc Monash xin kä sau: The Miracle of Vietnam: the Establishment and Consolidation of Ngo Dinh Diem 's Regime, 1954-1959 cäa Nguyán Ngäc Tân, The Budhish Crises in Vietnam 1963-1966 cäa Phan Văn Läu, v.v.

Ngoài ra cũng nôn tìm hiäu thái đä cũng nhä nhäng phät biäu cäa nhäng ngä i täng đäc chä đä nhät cäng hoäa cho đĩ du häc, xem hä trung hoäc phän ra sao, cũng nhä nghiän cäu träng häp nhäng vä trí thäc, khoa bäng hoäc thäi cä, “bôo hoàng hän vua” đä nônh chä đä ra sao cũng nhä “täc phäm” và thái đä cäa hä sau đô thä nào. Cũng nhä nhäng ngä i bä đäo gäc đä theo đäo mäi nônh chä đä tiän thän, räi sau đäo-chänh, bä đäo mäi! Và cä nhäng ngä i cao cäp näm väng, giän đĩ p nhä, tam trùng, v.v. Tä đô cö thä cö thêm nhäng kät luän khäc, vä cái täm đäa khän-cũng cäa con ngä i chäng hän!

Gän đäy, mät sinh viän tiän-sĩ ngä i Mä đä gäy ngäc nhiän cho tôi khi anh gäp tôi vì muän tìm hiäu rô hän vai trô cäa ông Nguyán Văn Châu cũng nhä mät sä ngä i khäc liän hä và chä ä nhäng ngày träc sau vä đäo-chänh 1-11. Mät trí thäc ngä i Viät täng nghiäp ä Nga cũng häi thäm tôi nhä väy! Nghĩäa là cö ngä i vän đĩ tìm sä thäc lä ch-sä, viäc tôi vän và tiäp täc theo đôi! Ngoài ra mäi đäy, hai ngày 24-25 thäng 10-2003, mät cuäc häi thäo vä biän cä đäo-chänh 1-11 đä đäc Vietnam Center thuäc đäi häc Texas Technology ä Lubbock tä chäc. Cäu đäng viän cäng-sän Bäi Tín đä cö bài tham luän đä kät luän nhä sau vä täng-thäng Ngô đĩnh Diäm: “ông Diäm là mät nhän vät chĩnh-trä đäc säc, cö lòng yäu näc säu säc, cö tĩnh cách cäng träc thanh liäm, näp säng đäm bäc giän đä” (50). Bà Ngô đĩnh Nhu ä Paris hĩnh nhä säp ra häi-ký (51), thä nào cũng sä cho thäy mät sä bä mät thät cäa nhän tĩnh thä thái. Hy väng các nhän chäng khäc hoäc liän hä đän cuäc đäo-chänh sä tiäp täc gôp phän làm sáng tä mät sä sä kiän và con ngä i!

* Väi dông thêm: Khi vä đäo chänh xäy ra, chäng tôi đäng häc trung häc đä nhät cäp. Mät sä täi

40 năm sau mọt cuộc bọ i ph n

Tác Giả: Nguy n Vy-Khanh

Chúa Nhật, 30 Tháng 10 Năm 2011 04:40

mọt và quan-y u c a ch đ đ nh t c ng hoà tình c có mọt trong nhà chúng tôi Tân-đ nh khi ti ng súng ph n-b i b t đ u n sau 1 gi 30 tr a. Sau đó là b đầu đ i v i ph n l n trong các v này và nay h u nh t t c đ u đã ch t, ph n l n trên đ ng l u-vong x ng i, ngay sau bi n c ho c sau ngày 30-4-1975 và c g n đây v i nh ng đ t H.O. - đã 40 năm r i còn gì? Cá nhân chúng tôi - cũng nh mọt s ng i Vi t Nam , dù mu n dù không, đã b l ch s cu n hút và nh-h ng đ n cu c s ng và c cu c đ i! R i cu c s ng l u vong, r i nh ng c n bão lòng c a ng i Vi t nh t là c a mọt s b c tr ng th ng ho c đi tr c, gi a đ ng đ i th y s b t bình, khi n chúng tôi cũng đã đôi l n làm đôi vi c r t khiêm t n.

Năm 1988, chúng tôi đã d ch và xu t b n cu n Ngô Đình Di m Và N L c Hoà Bình Dang D (Los Alamitos CA: Xuân Thu, 1989, tái b n cùng năm), mọt cách cung c p thêm ti ng nói và quan-đi m c a ng i trong cu c là ông Nguy n Văn Châu (1923-1985) cũng là c u c a chúng tôi. Đây là lu n-văn Cao-h c v s mà ông đã trình đ i h c Paris nh ng có tính h i-ký vì s liên h và quá kh c a ông - t a là Ngo Dinh Diem en 1963: une autre paix manquée. Lúc b y gi ông s ng v i ngh đ y h c môn s thành ph Orléans là n i ông t n n chính tr sau khi ông v l i Hoa-th nh-đ n sau v đ o-chánh 1-11. Ngày đ o-chánh ông đang có mọt Sài-Gòn lo đám táng ng i em ông là linh m c Dòng Chúa C u Th b quân-xa đ ng-minh M tung xe ch t Vũng Tàu là n i ngài đang đ y ti u ch ng-sinh dòng - ch ông Châu không ph i v l i Vi t Nam t ch c hay liên h đ n các phe đ o-chánh nh mọt s ng i vi t (52). Ông trung-tá Châu t ng là giám-đ c Nha Chi n-tranh Tâm-lý, tr ng phòng 5 B T ng tham-m u và mọt s c -quan liên-h thu c b Qu c phòng. V i ch đ đ nh t c ng-hoà, ông t ng là quân-y c a đ ng C n-Lao (Ban 5), đ ng viên thu c ti u t Phan Đình Phùng là t đ u tiên c a đ ng, nhánh Ngô đình C n cũng nh b n ông là Lê Quang Tung, là ng i khi đ c tin c n đã làm nhi u vi c cũng nh đã đ l i mọt s sách lý thuy t v ch ng C ng và l ch-s (Th H M i, Con Đ ng S ng; Con Ng i M i; Giòng L ch-s ; Th t b i c a Vi t C ng, v.v.). Tài li u Hà-N i còn cho bi t ông Châu l p và đ i u khi n Liên Đoàn S Quan Công Giáo khu th đô Sài-Gòn đ làm m nh và hi u l c cho ch đ h n c c u “t ng tuyên úy quân đ i” do qu c tr ng B o Đ i l p v i s c l nh t 1952 (53)! Tr l i ngày đ o-chánh đã nói ph n đ u, b n h u ông đ n thăm sau đám táng (54). Khi ti ng súng đ o-chánh b t đ u n , ông còn m c áo táng đã v i vàng leo xe g n máy mọt ng i lính thu c quy n cũ (và t ch i lên xe jeep c a NB, mọt đ i úy do phe đ o-chánh g i đ n, sau ông đ i úy làm l n và cũng tr thành lý thuy t gia ch ng C ng sáng giá c a mi n Nam và là ng i c a M) và n thân trong mọt nhà Dòng r i đ i ch . Khi đ o-chánh thành công, các b n ông nh anh em đ i tá Lê Quang Tung t l nh L c L ng Đ c Bi t, nh đ i tá H T n Quy n ch huy H i quân, đ u b đ o chánh gi t, sinh m ng ông nh ng n đ n đ u tr c bão táp b t nhân, ph i nhi u l n ra phi tr ng ông m i đ c thoát tr v Hoa-Th nh-đ n r i b nghĩ giã-h n không l ng. Thoát đ n vài v t ng nh nghe nói là TTĐ t ng ph i “nh n nh c” ông trong quá kh . Chán đ ng minh M , ông đ Pháp, đ i sang ngh đ y h c cũng nh đ h c l i. Sau Cao h c, ông làm ti p lu n án ti n sĩ, có sang Canada và tr thành khách b Ngo i giao M mùa hè 1984 khi đ n D.C. nghiên c u tài li u. Chúng tôi lúc đó hành ngh th -th v i n Qu c h i Québec, đã ph tìm giúp ông nhi u tài li u c a Anh nh t là c a Sir R. Thompson, Dennis J. Duncanson, c a Phi-Lu t-Tân, (55)... Ông mọt vì b nh t i mi n Nam n c Pháp tháng 8-1985, h t còn có th tr l i, b ch hóa mọt s h i ký và nghi v n v đ o-chánh và vai-trò c a ông trong quá-kh ! * T năm 1962, n i b anh em và gia-đình Ngô đình Di m đã có nh ng đ u hi u r n n t, có th b t đ ng v mọt s quy t đ nh chính-tr . Ông

Täng-thäng bät đäu hät thích häp thäi thä (nhä chän ngä i dòng däi, biät chäc gäc gäc), vä läi ông quá nhân tä và tin ngä i - dùng ngä i do Pháp đào täo hoäc quá khä khä nghi, cuäi cùng là vì säng theo tinh thän Nho giáo quyän huynh thä phä mà ông đã không ngăn cän nhäng sai trái cäa ông anh täng giám mäc và vä chäng ông em cä vän có con trai näi däi. Hai ông cä vän có lúc hai đäng läi và nhân sä có khi không hän nhä nhau, đäa đän viäc nghi ngä và xa lánh nhäng ngä i thân tin tä đäu nhä ông trung tá NV Châu, bs Trän Kim Tuyän. Cä hai ông cä vän đã dùng ngä i đäu thú, chiêu häi rät gentlemen, phän län thu phäc ngä i, nhäng có khi bä phän (Vũ Ngäc Nhä, Phäm Ngäc Thäo, v.v.). Ba năm träc đó, sau vä đäo-chánh 11-11-1960, ông trung tá Châu là thä ký y Ban Nhân dân Chäng Đäo-Chánh, các sĩ quan trung thành lúc đó nhiäu hän là ngä i có ý phän. Ba năm sau, tình hình chính-trä và nhân sä đã thay đäi nhiäu. Nhäng cán bä cäa Ngô đình Cän hiäu nghiäm ä miän Trung nhäng bät ä Sài-Gòn vì không còn đäng thuän có träc đó và ê-kíp thu häp hän träc (56). Chä đä sau 9 năm cäm quyän, väi nhân tình đäo diän, väi nhäng quá đäa và chia rän näi bä, thä nào ngày cuäi cũng đän, dù có hay không vä đäo-chánh 1-11-1963. Nhäng näu đän väi nhiäu lá phiäu thät cäa dân và không phäi xäy ra nhäng vä giät ngä i hän nhät (anh em Diäm Nhu đã bä träi tay), bät công (ông Ngô đình Cän ra đäu thú, thù hän và chính-trä đã xä thay vì công lý xä), thì läch-sä đã bäc đi ngã khác! Täng-thäng Ngô đình Diäm dù có mät sä khuyät đäim (tinh thän gia täc mänh, nghe nänh hät, xa dân, ...) đã hành xä lúc bình sinh và räi tuän tiät nhä mät nhà Nho, chäng tä khí tiät cäa mät ngä i quäc-gia yêu näc chân thành, trong khi đäi läp và nhäng kä phän dân chä chäy theo tiän và ngoäi bang. Có thä lúc vä näc năm 1954 ông đäc sä äng hä cäa ngoäi bang, nhäng đã tä ra có tài điäu khiän khiän kéo dài đäc 9 năm. Ông không thät sä thiên vä đäo Công giáo và näu có chẳng là do nhäng ngä i tầng công hoäc läm đäng, cä TGM Ngô Đình Thäc anh ông. (Năm 1959, täng-thäng Diäm đäc giäi Leadership Magsaysay \$15,000 đô nhäng ông đã chuyän cho đäc Đät Lai Lät Ma qua lãnh sä ä New Delhi). Kät luän nhä ông Minh Vä: “Täng-thäng Ngô đình Diäm là mät lãnh tä xäng đáng cäa miän Nam ” (57). LM Cao Văn Luän lúc gän cuäi đäi đã phê phán nhä sau: “Sä thanh toán ông Diäm và chä đä ông Diäm phäi chẳng là mät sai läm tai häi cho đät näc Viät Nam . Nhäng hän loän chính-trä, nhäng thät bäi quân sä sau ngày 1-11-1963 đã trä läi cho câu häi đó” (58).

Cuäc đäo-chánh 1-11-1963 đã mäc cäa cho cuäc chiän-tranh toàn diän, huynh đä bä hy-sinh cho lý täng cäng đäu cäa hai phe chiän-tranh länh, quäc-cäng trä nên län ranh hän sâu lên tâm trí và thân xác con ngä i Viät Nam cho đän hôm nay. Biän cä đó đã mä toang cho thú-tính tung hoành, cho thói tính vô-chính-phä lên ngôi! Häu quä này, nay đã räa säch, đã tränäng xong chäa ? Mät điäu chäc chän là thäi gian 40 năm đã cät nghĩa nhiäu sä kiän, hành đäng, cũng nhä cho thäy bä mät thät cäa mät sä ngä i (Nguyän đình Thuän, Phan Quang Đän, Bùi Diäm, TV Đôn, TT Đänh, Đä Mäu (59), v.v.).

Mät nhän xét khác, tä biän cä 1-11, tä khi có quân có súng có “OK” cäa quan thäy cä tä ý nhân danh Chính nghĩa, đä làm loän, đäo-chánh, chänh lý, biäu đäng läc läng - mà năm 1964 là năm trăm hoa đua nänhät, nhiäu ngä i làm chính-trä mäi lúc mät đäa Chính nghĩa ra làm ngáo äp. Và xuät cäng ra đän häi-ngoäi tä sau 1975. Chính nghĩa vän là cái cao quý, hä träng cho cä mät dân täc, đã bä con ngä i ta hä có chuyän là läi ra. Träc träc phe nhóm, cá nhân, buôn bán

40 năm sau mọt cuốc bọ i phồn

Tác Giả: Nguyễn Vy-Khanh

Chúa Nhật, 30 Tháng 10 Năm 2011 04:40

bỏ o hiếm, làm ăn không nhý, th là lồi Chính nghĩa ra. Th mà cũng có th lồi kéo, quyền góp đợc tỉn bợc cợa nhiu ngợi - thì cợ xem nh là mọt cách chợng Cợng hay chợng nợm vùng, chao đợo hoợc đợ lợợng tâm đợợc ... yên ợn! Dĩ nhiên có nhợng lúc mà Chính nghĩa đã đợợc xợ đợng đợng chợ trong hợ n 28 năm qua - phợ n lợ n toàn mợo danh, thợ m xợợng, làm bợc giợ!

Trong bài này, hợ u sinh chúng tôi trong viợc tìm hiợ u lợ ch-sợ, chợ nói đợ n sợ phợ n trợc mợt cợ cợ u dân chợ, hợ p pháp, hợ p hiợ n - tợ ng-thợ ng Ngô đình Diợ m là ngợợi đợi diợ n đợợc dân cợ. Hợ i đợợng Cách-mợợng cũng chợ là mợt thiợ u sợ cợ a mợt cợ cợ u là quân đợi, hợ n nợ a các ợy viên đợợng đợ u phợ n lợ n đã đi lính cho Pháp thợ i Pháp thuợc. Còn Quân đợi Viợ t Nam Cợng Hoà so vợ i bợ đợi miợ n Bợc nói chung anh hùng và nhiu bợc đợng kính hợ n! Tai hợ i vợ lâu dài cợ a vợ đợo-chợnh phợ n bợ i, là đã làm yợ u các chợ đợ sau đó vì vợ n xây trên nợ n không-dân-chợ, và di hợ i hợ n nợ a vì chợợng đã thành bợ nh khi ra đợ n hợ i-ngoợ i: nỡ trợợng phợ n bợ i, chia rợ, không tôn trợợng dân chợ, cợ nhèn Văn Bút hợ i-ngoợ i, các cợ cợ u cợợng đợợng Atlanta, Nam Cali và Bợc Cali đợ u chia làm 2 vợ i thợ lãnh khác nhau, rợ i các cợ u tù binh, tợ nợ n chính-trợ, ngay cợ u hợc sinh cũng thành nhiu hợ i mà danh xợợng chợ là mợt trò ... chợ i chợ!

Bài hợc nợ u có cho thợ hợ tợợng lai theo tôi là hợ quên quá-khợ nhợợng hợ công bình vợ i lợ ch-sợ xét xợ công tợ i cợ gợợng khách quan. Chân lý và công lý phợ i là nhợợng mợc đích cợ n có trong viợc tìm cho ra nhợợng nguyên nhân cợ a nỡ trợợng tinh thợ n và chính-trợợng ợ i Viợ t Nam đã khiợ n cho nợợc Viợ t và con ngợợi Viợ t phợ i nhợ hôm nay, tìm cho ra sợ thợc tợ nhợợng khúc mợc chính-trợ, giốn đợ p, tuyên truyợ n, v.v. Và thoát khợ i tâm đợ a thợ i thuợc đợ a và cợ tợ duy hợ u thuợc đợ a!

Tóm, tợ t cợ ngợ ợ i Viợ t chúng ta đợ u là nợ n nhân cợ a chính-trợ nợ i bợ Hoa-Kợ, cợ a truyợ n thông và báo chí Hoa-Kợ, cợ a các cợợng quợc nói chung, cợ a chiợ n-tranh lợ nh, nhợợng chúng ta cũng là nợ n nhân chính chúng ta mà trong chúng ta kợ nhiu tợ i nhợ t là nhợợng kợ tợ xợợng là ngợợi cợ a Mợ, cợ a Pháp, cợ a Cợợng sợ n quợc tợ ,...!

Montréal, 16-10-2003

Chú Thích:

1. Sợ tỉn 3 triợ u đợợng Viợ t Nam tợc 42,000 Mợ kim do Lucien Conein đợ a đợ n bợ Tợợng Tham

- mở u cho các tồ ng đố o-chánh. X. Nguyễn Vũ. Ngàn Năm Soi Mọt: tâm bút (Houston : Văn Hóa, 2002), tr. 114; Đố Mọt. Viọt Nam Máu Lố a Quê Hố ng Tôi (Mission Hills CA: Quê Hố ng, tb 1987), tr. 816; v.v...
2. Hố i đố ng Quân nhân Cách-mố ng chố thành lố p tồ ngày 3-11-1963.
 3. Cao Văn Luố n. Bên Giồng Lố ch-Số 1940-1965 (Sài-Gòn: Trí Dũng, 1972; Số ng Mố i tái bố n, s.d.), tr. 256.
 4. Phố m Kim Vinh. Viọt Nam Tố Do Tố Ngô Đình Diố m Đố n Lố u Vong. Tố Sách PKV, 1987.
 5. Trố n Văn Đôn. Viọt Nam Nhân-Chố ng (Los Alamitos CA: Xuân Thu, 198?), tr. 249.
 6. Tôn Thố t Đính. 20 Năm Bình Nghiố p, tố c Nghố a Biố n Tình Sông (San Jose CA: TB Chánh Đố o, 1998), tr. 455.
 7. Đố Mố u. Sđd, tr. 789.
 8. Trố n Văn Đôn. Sđd, tr. 250.
 9. Trố n Văn Đôn. Sđd, tr. 238.
 10. Trố n Văn Đôn kố Nhung đã khoe vố i con trai ông con dao găm lố ch-số (Sđd, tr. 236-8).
 11. Trố n Văn Đôn. Sđd, tr. 236. Ngô Đình Châu xác nhố n đố u này trong Nhố ng Ngày Cuố i Cùng Cố a Đố Nhố t Cố ng Hòa Viọt Nam (s.l.: Holly Graphics, 1999), tr. 19.
 12. Hoàng Ngố c Thành và Thân Thố Nhân Đố c. Nhố ng Ngày Cuố i Cùng Cố a Tố ng-Thố ng Ngô đình Diố m (San José CA: Quang Vinh, Kim Loan & Quang Hieu, 1994), tr. 532.
 13. Ngô Đình Châu. Sđd, tr. 41. Ông Ngô Đình Châu đã hố i trung sĩ trố ng chiố n xa M-113 chố anh em tồ ng-thố ng Diố m.
 14. Diố n Đàn Phố Nố , 148, 1996, tr. 59.
 15. Nguyễn Hố u Duố . Nhố Lố i Nhố ng Ngàyố Cố nh Tố ng-Thố ng Ngô đình Diố m (Tác-giố xuố t-bố n, CA 2003), tr. 170-171.
 16. Huố nh Văn Lang. Nhân Chố ng Mọt Chố Đố (Tác-giố xuố t-bố n, 2000), tồ p 3, tr. 256-8.
 17. Tồ p 2, tr. 70. Lố i có tin ông DV Minh không nố p đố , giố u đố mọt thùng phuy vàng (X. Nguyễn Vũ. NNSM, Sđd, tr. 13).
 18. Nguyễn Hố u Duố . Sđd, tr. 74 & 78. Ông Quan trố c khi chố t đã xin trố lố i đố o Công giáo do TGM Nguyễn Văn Bình rố a tồ i, đố u ông muố bn tồ trố c đố o-chánh nhố ng không làm vì số hiố u lố m hoố c giố ng nhố ng ngố i khác!
 19. Tr. 258. Nguyễn Kố Phong đố ch, Vietnam Bibliographyố Centreville VA xuố t-bố n, 2003. Nguyễn bố n tiố ng Anh xuố t-bố n năm 1985. Trong Bố n Mố i Năm Văn-Hố c Chiố n-tranh (Đố i Nam, 1997, tr. 140), chúng tôi có trách là các tồ ng sang Hoa-Kố viọt report và study xuố t-bố n hố n chố cho bố Quố c phòng Mố mà quên đố ng bào ngố i Viọt, nay có bố n đố ch này nố m trong số nhố ng tài liố u đố .
 20. Trong nố c cũng làm mọt cuốc kố niố m 40 năm “cách-mố ng 1-11-1963 thành công”, Nguyễn Đố c Xuân làm mọt cuốc “tham quan” dinh Gia Long và nhân đố tiố t lố tồ ng Đố ng Văn Minh đã “nố t nố tồ ng Đôn “André! Giố này mà anh còn muố n phố n tôi hố ? Nhung đố a súng đây”. Tồ ng Đôn số quá muố n xố u luôn! “ (Bố n Mố i Năm Nhìn Lố i, tuyố n tồ p 1963-2003. Garden Grove CA : Giao Đố m, 2003). Chuyố n tồ ng Đôn chiố u ngày 1-11 đố n thoố i vố i tồ ng-thố ng Diố m đã có ngố i nói đố n, nhố ng viố c ttố ng Minh giố t đố n thoố i và câu nói “lố ch-số ” trên thì chố a, chúng tôi ghi lố i vố i dề đố t vì chố a biố t! Xuân kố theo lố i KTS Nguyễn Hố u Đố ng mà theo ông là “ngố i đố i diố n dân số đố c nhố t có mọt bên cố nh tồ ng DV Minh lúc y”(?).
 21. Anne Blair. Lodge in Vietnam . New Haven : Yale University Press, 1995, tr. 190.
 22. Bùi Tín. “Nhân vố t lố ch-số Ngô đình Diố m và hố u quố cuố c đố o-chánh 1-11, 63”, Ngày Nay, 513, 15-10-2003, tr. A5 & B6.

23. Theo cuốn băng 37 tiếng đng h tàng tr JFK Library (Boston) đ c gi i m t ngày 24-11-1998.
24. X. David Antonel et al. Les Complots de la CIA. Paris : Stock, 1976 (Ch ng “Un suicide accidentel” - y i i tuyên b v i báo chí c a t ng Tr n T Oai, y viên báo chí, nghe theo i d n c a t ng Tr n Văn Đôn).
25. Trích theo F X Winters. Sđd, tr. 183. Trong khi đó, t New York Herald Tribune thì bnh v c ch đ Ngô đình Di m!
26. Chính Đ o. Tôn Giáo Và Chính-Tr : Ph t Giáo, 1963-1967. Houston : Văn Hóa, 1994, trích theo b n c p nh t 2003 (ph n C. Thay đ i đ i s M).
27. X. Marguerite Higgins. Our Vietnam Nightmare, 1965; Ellen J. Hammer . A Death in November: America in Vietnam , 1963. 1987; Nguy n Ng c Tân. “The Miracle of Vietnam : the Establishment and Consolidation of Ngo Dinh Diem 's Regime, 1954-1959”. Ph. D. Thesis, Monash University .
28. X. Nghiên c u c a chúng tôi v các v n đ ng chính-tr c a ng i Vi t h i-ngo i 1975-2005, s công b ho c xu t-b n.
29. Bách Khoa SG, 1969, đng i trong h i ký H n N a Đ i H .
30. Bà Tùng Long. H i-Ký (TpHCM: NXB Tr , 2003), tr. 221.
31. Nguy n Văn Châu ghi nh n trong Ngô Đình Di m Và N L c Hoà Bình Dang D (Los Alamitos CA: Xuân Thu, 1989), tr. 95.
32. “Nh ng sai l m c a Đ Nh t C ng Hòa”. Th i Báo Toronto 202, 11-11-1993; 203, 18-11-1993 (cùng đng trên m t s báo khác). Ông Khôi t l nh L đoàn Phòng v T ng-th ng ph lúc x y ra đ o-chánh 1-11, trong bài vi t ông t ra m c c m, ghen t ng v i nhi u ng i khác lên lon lên ch c h n ông và ông mu n đnh chính ch i t liên h c a ông v i ch đ . Ông phê bình ông NV Châu đm đ ng C n lao vào quân đ i làm m t hi u l c và làm m t mi n Nam (?). Phê phán ngâ th vì chi n-tranh m t s ng m t còn v i gu ng máy c ng-s n, đng ra còn ph i đi xa h n, n u không tri t đ t ch c l i quân đ i qu c gia thì cũng ph i cô l p ho c cho làm bàn gi y t t c nh ng ph n t do Pháp đào luy n ho c quá-kh kh nghi (MH Xuân, TT Đnh, DV Minh, Đ M u, ...) là chuy n kh th ngay c trong các xã h i dân ch nh Hoa-K , Pháp.
33. Sđd, tr. 97.
34. X. Vĩnh Phúc. Nh ng Huy n Tho i Và S Th t V Ch Đ Ngô Đình Di m. (Westminter CA: Văn Ngh , 1998), tr. 337.

35. Chính Đ o. “Cu c Thánh Chi n Ch ng C ng, 1945-1975” (ch a xu t-b n, b n Internet t trang giaodiem.com).
36. Đó cũng là n i dung c a c ch ng XVI, sđd.
37. M t ng i nghiên c u tr , Nguy n K Phong, tác-gi b Ng i M và Chi n-tranh Vi t Nam (Centreville VA: Vietnam Bibliography, 2001) t ng b chính tr gia Nh Lang phê phán quá d a theo tài li u c a M . X. “Tr l i v án 47 năm tr c: ai gi t t ng Trình Minh Th ?”. Văn Ngh Ti n Phong, 636, 16-7-2002, tr. 24+.
38. Chính Đ o. Tôn Giáo Và Chính-Tr : Ph t Giáo, 1963-1967. Houston : Văn Hóa, 1994, trích theo b n c p nh t 2003.
39. H i Tri u Âm, 2, 30-4-1964, tr. 5. Trích i t Lê Cung. “Tìm hi u nh ng s ki n đ u tiên trong phong trào Ph t giáo mi n Nam 1963”. Nghiên C u L ch-S , 4, 1994, tr. 10. Chú thêm:

Vï trò ñ n bï giït khiï n hïc sinh biïu tình và làm rït chính phï thïi đó!

40. Ngày Nay, 374, 15-9-1997, tr. A5-6.

41. Đã đăng trên trang Internet Vietpage.com ngày 6-9-2003.

42. ST. “Dân-tïc Viït Nam hai ñ n bï ñïng gït”. Bên Kia Bï Đïi Dïïng, 45, 6-2002.

43. Dĩ nhiên bï mït sï ngïïi bïnh nhóm tïïng lãnh “cách-mïng”, chï đï sau đó và bïnh nhóm Phït giáo bïo đïng, chï trích. Nhïng khác Vĩnh Phúc, hai tác-giï này đã phïng vï n hoïc khiï n mït sï ngïïi trong cuïc phïi lên tiïng, cï sau khi đã xuït-bï n nhï vïi trung tá Dïïng Hiï u Nghïa (X. Diï n Đàn Phï Nï 148, 1996, tr. 59).

44. The Pentagon Papers: as published by the New York times, The Pentagon history was obtained by Neil Sheehan. Written by Neil Sheehan [and others]. New York , Quadrangle Books [1971]. 810 p.

45. Report of the UN Fact Finding Mission to South Vietnam . Washington D.C. : Government Printing Office, 1964. 254 tr.

46. Bïd. Thïi Báo Toronto 202, 11-11-1993; 203, 18-11-1993.

47. Methuen MA : Lê Hïng, 2001. Chúng tôi đã có ñi viït Tïa cho tïp Hïi ký này.

48. Thí dï không tin ñi hïc giï Trï n Trïng Kim (VNSL) mà tin báo cáo cïa Khâm sï Pháp vï viïc đào mã lãnh tï Cï n Vïïng Phan Đình Phùng. Chính Đïo. Sïd, chú 51. Đï viït tiïu sï Ngï Đình Diïm, theo ñi ông Nguyễn Vũ, đã “sï đïng cï bï n là tïp tiïu sï chính phï Diïm do cï quan an ninh Pháp thành ñp ngày 5/7/1954 hiï n vï n còn chï a giïi mït” (HCM con ngïïi & huyï n thoïi, tïp III: 1947-1969).

49. Nguyễn Vũ. NNSM. Sïd, tr. 135.

50. Bùi Tín. Bïd. Ngày Nay, tr. A5.

51. X. Trïïng Phú Thï. Văn Nghï Tiï n-Phong, 643, 1-11-2002, tr. 8.

52. Hoïc nói rïng ông Châu vï dï ñ mï tay linh mïc cïa ngïïi em ông (X. Nguyï n Hï u Duï, Sïd, tr. 97) - thït ra đã xïy ra năm 1960.

53. X. Nghiên Cï u Lïch-Sï, 48, 3-1963, tr. 6.

54. Trong sï có ông Đï Mïu (X. Trï n Văn Đôn. Sïd, tr. 203), nhïng ông Mïu không nói đï n trong hïi ký cïa ông. Ngïïi duy nhït trong sï đó còn sïng là ông NN Khôi.

55. Ghi ñi vài tài liïu còn nhï : Dennis J. Duncanson: Lessons of Vietnam: three interpretive essays, 1971; Indo-China, the conflict analysed, Conflict Studies 39, 1973, v.v.; Robert Thompson: Defeating Communist insurgency: experiences from Malaya and Vietnam . 1966; “ Vietnam : the human cost of communism”. Worldview Nov 1972; No exit from Vietnam . 1969; Peace is not at hand. 1974; v.v. Ngoài ra, nói đï n tài liïu, Thï viï n Quïc hïi Hoa Kï còn giï cuï n bïng ông trï ñi phïng vï n cïa nhà báo Neil Sheehan năm 1974 (X. Prof. Nguyen Van Chau, Oct. 24, 1974, my study, Wash., D.C. [sound recording]. 1974; Call no: RYB 6636-6637 (Recording made or collected by Neil Sheehan in preparation for the writing of his book A bright shining lie: John Paul Vann and America in Vietnam).

56. Nhà văn Nguyễn Sa trong Hïi Ký (Irvine CA: Đïi, 1998) đã viït ñi sï hï u hiï u cïa công an miï n Trung ñ Sài-Gòn (tr. 271+).

57. Minh Võ. Sïd, tr. 286.

58. Cao Văn Luï n. Bên Giòng Lïch-Sï Viït Nam, 1940-1975 (Sacramento , CA : Tantu Research, c1983), tr. 6.

59. Ông Tôn Thït Đính và Đï Mïu là hai ngïïi bï phê phán ñng ñ nhït, riêng ông Đính ít ra đã có nhïng ñi “thú ñi” dù tïp thï ñoï n cuïi cuï n hïi ký: “cuïc hành quân 1-11-63 không phïi là mït thành công mà chính là mït thïm bïi ñ n lao đïi vïi ñch-sï” (Sïd, tr. 455). Hãy so vïi ña ngôn nhïng ñi rïng cïa Đï Mïu: “ý nghĩa thïc sï cïa ngày 1-11-63 là giïi thoát. Trên

40 năm sau mọt cuốc bới phôi

Tác Giả: Nguyễn Vy-Khanh

Chúa Nhật, 30 Tháng 10 Năm 2011 04:40

mọt lách-s, nó chồm dọt nhúng bả tấc cựa thò và thò i đờ khai mọt mọt giồng sinh mọt nh mọt i; trên mọt dân-tấc, nó chồm dọt mọt giai đờ n trờ và đờn tọt i đờ dân-tấc lách trờ vờ vờ i chấc năng cựa chớ nhân đờ t nấc (!)... “ (Sđd, tr. 791).